

1790 2436
Q. D. B. V.
DISSERTATIO IVRIDICA
DE

ADDITIONE
HEREDITATIS 7

PER
ALIVM

QVAM
BENEVOLO CONSENSV

ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM ORDINIS
PRÆSIDE

CONRADO FRIDERICO
REINHARDO
PHIL. ET I. V. DOCTORE

PVBLCO EXAMINI SVBIICIET
FRIDERIC. AVGVSTVS REICHHELM
HALA-MAGDEBVRGICVS
PHIL. ET IVR. CVLTOR.

D. XXVII. NOVEMBR. CLO 1000 XX,
H. L. Q. C.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ,
TYPIS CHRISTOPHORI SALFELDII VIDVÆ:

Q. D. R. V.
DISSERTATIO INRIDICA
DE

ADDITIONE
HEREDITATIS

PER
ALIVM

HENRICO CONRADO
ILLUSTRIS INRECONSULTORUM ORDINIS
PRESIDE

CONRADO FRIDERICO
REINHARDO
PHIL. ET L. V. DOCTORE

FRIDERIC AVGVSTVS REICHHHEIM
HALA-MAGDEBVRGICVS
PHIL. ET IUR. CALTOR.

D. XXVII. NOVEMBR. MD. CCCC. XXII.

H. L. G.

T. P. CHRISTOPHORI BALSLEHNI VIDERI
HALLÆ MAGDEBVRGICÆ

VIRIS
PER. ILLUSTRIBVS, SVMMÆ
REVERENDIS

ATQVE
EXCELLENTISSIMIS

DECANO
SENIORI

ATQVE

CANONICIS

CATHEDRALIS AEDIS,
QVAE MAGDEBVRGI EST,
DOMINIS, MAECENATIBVS
ET PATRONIS
MEIS GRATIOSISSIMIS

OBSEQVIUM.

VIRI
PER-ILLVSTRES, SVMME REVE-
RENDI ATQVE EXCELLENTISSIMI,
DOMINI, MAECENATES ET
PATRONI GRATIOSISSIMI,

Anta est VESTRA in bonas
litteras propensio, ut indefessos illa-
rum cultores multis beneficiis exor-
netis, eosque gratiosa benevolentia
prosequamini; & non sine magno
musarum emolumento. Frigent,
enim hæ atque jacent prostratæ, nisi illarum statores
ad-

adversa fortuna pressis opem ferant subsidiumque.
Hanc eximiam virtutem in VOBIS, VIRI PER-
ILLVSTRES ATQVE SVMME REVERENDI,
non sine magna jucunditate & ego conspiciens, teme-
ritatis vitio mihi verti non posse, existimo, si præsi-
dium illud VESTRVM gratiosissimum meis quoque
studiis ea, qua par est, reverentia & submissione a
VOBIS, MAECENATES, expetam. Facere
igitur non possum, quin præsentem arripiam occa-
sionem, atque specimen quoddam academicum, le-
vidense licet, VOBIS in devotissimi animi tesseram
offerens, ad pedes VESTRAS deponam. Quod
si serena me fronte, propitioque vultu respicere, &
hoc studiorum, si quæ sunt, meorum documentum
accipere benigne non ~~de~~ dignabimini, habeo unde de
summa gratia VESTRO que in me favore mihi
perpetuo gratulari queam. Meum quod erit, in id
sedulo incumbam, ut debita in VOS, VIRI PER-
ILLVSTRES ATQVE SVMME REVERENDI,
observantia submissioneque nulli clientum facile ce-
dam; atque vel hac ratione gratia VESTRA non-
indignus fuisse aliquando videar. Præterea excitabo
quotidie pietatem meam, vota Divino Numini pro
salute VESTRA nuncupaturus: Velit supremus
iste rerum Moderator sospites VOS & incolumes
ad seros usque annos sanitate semper prospera beare,
omnigeno felicitatis genere cum PER-ILLVSTRI-
BVS

BVS VESTRIS FAMILIIS ornare, consiliisque
a VOBIS prudenter initis ita benedicere, ut in
commune bonum auspiciatissime omnia succedant.
Id quod ex animo optat atque precatur

VESTRARVM PER-ILLVSTRIVM
SVMMEQVE

REVERENDARVM DIGNITATVM

Dabam Halæ
d. 26. Novembr.
1720.

subjectissimus cliens

FRIDERICVS AVGVSTVS REICHHELM.

DE
ADITIONE HEREDITA-
TIS PER ALIVM.

PRO O E M I V M .

Vi iuri ciuili romano operam dant, illis necesse omnino est, si latos nimirum inde uberesque, ut oportet, fructus percipere volunt, ut cum eodem et iuris naturalis et antiquitatum studium coniungant. Nam Romani iuri communi, quod non nisi

præcepta naturalia continet, modo detrahentes, modo de solennitatibus, inter suos receptis, quid addentes, proprium tandem ius, quod ciuile romanum audit, effecerunt.

Quomodo itaque fieri poterit vt quis legum romanarum interpretationi, earundemque conciliationi utiliter incumbat, a quo tamen vtrumque, et antiquitatum et iurisprudentiæ naturalis studium nunquam non neglectum fuisse constat? Tot sane dubia ipsi, quippe necessariis ad id subsidiis destituito, quoquo tempore obuenient, vnde se haud poterit explicare. Lectu omnino digna sunt quæ hanc in rem differit AVTOR libri, cui titulus, *Les loix civiles dans leur ordre naturel*, in præ-

A

fatio-

fatione: Dans presque toutes les matieres particulieres du loix civile le plus grand nombre de leurs principes & du détail même de leurs regles est du Droit naturel & de l'equite; ce qui s'y trouve melé de loix arbitraires, renfermé les sources de difficultez. Facile iam mihi toret modo alata variis exemplis, ex ipso iure romano depromptis, roborare, nisi certo scirem hæc dubio carere omni. Sed magis adhuc forte de asserti huius veritate constabit ex iis, quæ de ADICTIONE HEREDITATIS PER ALIVM, olim quidem ob solennitates actui huic adscriptas prohibita, nostris vero moribus permessa, in præsentî commentari habeo constitutum. Nam cum in argumenti huius illustratione non iniucunda romanarum antiquitatum subtilitas vtramque faciat paginam; inde simul erit manifestum, nobilissimum antiquitatis studium multum conferre ad iuris ciuilis explicationem, ideoque merito id cum altero interpretationis fonte, iuris naturæ doctrinam intelligo, coniungi. Ante vero quam rem ipsam aggredior, et in causas, ob quas Romæ HEREDITATIS ADITIO PER ALIVM fieri haud poterit, inquiri, nonnulla adhuc præmittenda erunt, quæ non solum ipsum aditionis ritum, tam solenniter Romæ peractum, illustrent, sed et heredum apud eosdem differentiam ostendunt, cum certum omnino sit, hoc ipso viam simul parari ad Romanorum subtilitates, quarum intuitu ADITIO PER ALIVM eorundem legibus prohibetur, eo melius intelligendas eruendasque.

§. I.

Duplex est, uti constat, vocis *hereditatis* in iure civili significatio, altera propria, altera impropria audit. Hac ipsæ res hereditariæ veniunt, illa, et quæ huc pertinet, indicatur *successio in uniuersum ius* quod defunctus habuit, nec morte eius fuit extinctum. l. 62. de R. I. l. 24. et 208. de V. S. et l. 11. de diuers. et tempor. præscript. Et in hoc sensu hereditas est nomen iuris, ac pertinet ad res in corporales. §. 2. l. de reb. incorp. adde FR. DUARENUM in comment. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 1. p. 434. it. ad tit. de heredit. vel actione vendita c. 1. p. 1022. IAC. CUIACIUM in comment. ad African. tractatus IV. p. 427. CORN. VAN BYNKERSHOEK de rebus mancipi, c. 8. p. 128. Vtriusque speciei differentias notarunt FRANC. HOTTOMANNUS in *Quest. illustr. qv. 21. p. 143.* IAC. RAEVARDVS in comment. ad tit. D. de diuers. R. I. ad l. 62. p. 271. seq. FRANC. CONNANVS commentar. iuris civ. l. X. c. 5. n. 1. p. 902. CONSTANTINVS HARMENOPHOLVS in *promptuar. iur. civ. lib. V. tit. 8. p. 216.* et HUGO DONELLVS *commentar. de iure civili l. VI. c. 2. p. 225. 226.* Jam de hac ipsa successione, quæ hereditatem notat, si quæritur, quomodo illa veniat infitruenda? vel quod idem est, quomodo hereditas acquirenda? dicendum erit, variare modum, sub quo hereditas acquiritur, pro diuersitate heredum, cum alii sint necessarii, vel sui et necessarii simul, alii extranei siue voluntarii. vide de his FR. RAGVELLVM *commentar. ad Decis. Juslin. ad l. ult. C. de impuber. p. 448.* et IO. VOETIUM in comment. ad D. tit. de acquir. vel omitt. hered. §. 2. p. 262. et de modo acquirendi hereditates diuerso, IAC.

Hereditas sumitur vel proprie, vel improprie.

Hereditatis adquisitio variat pro hereditum diuersitate, quorum

CVIACIVM comment. ad D. tit. de A. vel O. H. p. 38. ELBERTVM LEONINVM in emendat. sive observat. L. II. c. 13. n. 2. seq. SCHVLTINGEN in notis ad VLPiani fragm. XXII, 27. p. 642. et HVBERV M alii necessarii, *pralection. iur. P. I. civ. tit. XIX. §. 8.* De necessariis, hos ipso iure heredes esse, ita vt ne quidem abstinendi beneficio gaudeant, constat ex l. 57. §. ult. et l. 63. D. de A. vel O. H. adde ANT. FABRV M *iurisprudentia Papinian. scientia, ad tit. J. de P. P. principio VII. Illat. IV. p. 323.* Multum ab his differunt heredes sui et necessarii simul, qui, ignorantibus etiam, *existere*, non demum actuali aditione fieri heredes, & abstinendi beneficio, ipsis a Praetoribus concessio, se immiscere vel retinere dicuntur l. 20. §. 2. l. 41. D. de A. vel O. H. l. 3. C. de iure deliber. et l. 8. C. de suis et legitim. conf. PETR. FABRV M *Semestrium L. II. c. 22. p. 326.* FRANC. SARMIEN TI *interpretat. select. l. IV. c. 16. p. 251.* IAC. CVIACIVM in not. ad J. tit. de hered. qualit. et differ. p. 102. it. in comment. ad D. l. 2. de excusat. p. 185. et FR. DVARENVM d. l. c. 2. p. 436. et c. 3. p. 439. Et cum viuo adhuc parente quodammodo domini et possessores iidem existimentur per c. l. 41. et §. 2. I. de hered. qualit. hinc et eorum immixtio eleganter *continuatio dominii nominatur l. 11. D. de liber. et posthum. vide VINCENT. BOREVM alveario iuris, tit. 137.* FR. RAGVELLV M *comment. ad Decision. Instin. ad l. vlt. §. 2. C. de curatore furiosis, p. 379.* CORN. VAN BYNKERSHOEK *observat. iur. rom. l. II. c. 1. p. 109. et c. 2. p. 116.* Non inconsulto vero particula *quasi* adhibetur, eo quod hoc *quasi dominium*, liberis viuente adhuc parente tributum, a mera iuris civilis dispositione eiusque arguta fictione dependet, nec in ipsis iuris naturæ et gentium principiis fundatum existit. FR. CONNANVS d. l. p. 907. MARCVS LYCKLA-

LYCKLAMA A NYHOLT *membranar. lib. VII. eclog. 25. p. 297.* VLR. HUBERVS *Digress. l. IV. c. 8. §. 5. seqq. et in Praelect. iur. civ. part. I. tit. XIX. §. 1. et 8. seq.*

§. II.

Missos nunc facio illos heredum, qui vel necessarij simpliciter, vel sui et necessarij simul vulgo nominantur, et vi vocis iam satis a voluntariis heredibus distinguuntur, cum nihil ad nostrum scopum illi faciant, silentio licet hoc loco vel ob id haud prateriendi, ne heredum diuisio manca existat atque imperfecta. Mihi potius in praesenti curae inprimis sunt heredes voluntarij siue extranei, cum horum proprium sit adire hereditatem, cui tantum se immiscere (sui et necessarij heredes dicuntur.

alii voluntarij siue extranei dicuntur.

Ab extraneis hereditas olim acquirebatur vel in continenti,

Soli itaque heredes extranei hereditatem acquirebant iure romano, idque vel in continenti, vel per aliquod temporis spatium, legibus determinatum. Illud mediante aere et libra, hoc cretionis solenni ritu interueniente, vel probe redoggerendo contingebat. PETR. FABER *Semestr. l. II. c. 22. p. 326.* HUGO DONELLVS *comment. de iure civ. l. VII. c. 8. p. 298. seq.* De acquisitione, quae in continenti fiebat, iam notare placet, celebratam fuisse hanc per nexum siue mancipationem, hoc est, imaginariam venditionem. §. I.

Ab extraneis hereditas olim acquirebatur vel in continenti,

et quidem per mancipationem,

I. de testam. Illustrabimus haec verbis CAII, *pr. l. de testam.* ibi: *Per puiuersitatem, hoc est, omnia simul bona acquirimus hereditate, emtione, adoptione.* Equidem multi voce emtione, solennem olim bonorum emtione, (quam neruose satisque erudite explicat ANT. SCHULTING *in iurispr. ante Iust. ad h. l. p. 92.*) denotari a CAIO volunt: Verum probe ostendit SCHULTING *c. l. in locum verborum, hereditate, emtione, substituendum, hereditatis emtione, quippe quae CAII temporibus frequens adhuc erat atque vtitata.* De ipsis solenn-

solennitatibus, in hereditatis mancipatione adhibitis Olim, optime constat EXAVLO GELLIO *Noct. Attic. l. XV. 25.* VLPIANO *fragm. XX, 8.* et THEOPHILO *paraphr. l. §. 1. de testam. p. 188. seqq.* Quibus adde FR. C. NONANVM *comment. iur. civ. l. IX. c. 1. n. 3. seqq. p. 743.* et III. THOMASIVM *in dissert. de sensu legis decemvir. testament. §. 3. seqq.*

§. III.

civibus 'romanis propriam,

Magis notatu dignum hoc loco erit, civibus romanis proprium fuisse adire hereditatem, pluribus docente id CAR. SIGONIO *de antiquo iure civ. rom. etc. l. l. c. 11.* Quoniam enim hereditas, cum per æs et libram esset mancipanda, *res mancipi* hoc ipso euadebat, hoc est talis res, quæ non nisi in proprietate civium romanorum erat, eo quod his solis *dominium Quiritarium* et proprietas, id quod vel mancipationem, quæ erat species emtionis, vel *in iure cessione* contingebat, acquirébatur; fieri sane aliter haud poterat, quam quod peregrini a iure sibi hereditatem acquirendi omnino repellerentur, cum *dominium Quiritarium* per solennem mancipationis ritum haud transferri ad eos posset, quippe inhabiles ad omne id quod solennitatibus Romæ erat peragendum, vide IAC. CUVIACIVM *in notis ad VLPIANI fragm. tit. XIX. p. 151.* GRAVINAM *de orig. iur. civ. l. II. c. 44. p. 327. seqq. et c. 81. p. 445. seqq.* CORN. VAN BYNKERSHOEK *de rebus mancipi et nec mancipi. c. 7. p. 123. et c. 8. p. 128. seqq. et SCHULTING, in iurispr. ante Iustin. p. 619.* Eadem subest causa, cur antiquissimis temporibus, cum testamenta adhuc in comitiis calatis conderentur, æque exclusi fuerint peregrini ab hereditatibus capiendis, nam comitorum iuris soli ciues romani digni habebantur, omnibus peregrinis, furiosis, pupillis, scemi-

fœminis aliisque personis, quos III. THOMASIVS *cit. differt.* accurate recenset, eo exclusis, confer IAC. RE-
 VARDVM *de iuris ambiguitatibus l. V. c. 12.* Cete-
 rum, qua ratione hereditatum mancipationes ab eo
 tempore, quo testamenta in comitiis calatis condi de-
 ferunt, magis ac antea frequentes Romæ esse ce-
 perint, pluribus docet HVBERVVS *digress. IV, 31.*

§. IV.

Sed factum est tandem ut Romani, iam pertæsi sed dein ab-
rogatam: rituum in hereditatis emtione adhibitorum huc vsque,
 de iis abrogandis inciperent cogitare. Inprimis autem
 Prætores, qui stricti iuris rigorem æquitate temperare,
 quæque ardua et difficultatibus obnoxia erant ad pristi-
 nam simplicitatem reuocare studebant, non poterant
 non etiam istas ambages auersari. Hinc, veteri illo te-
 standi modo dimisso, nouum introduxerunt, intelligo
 testamentum septem testium signis confirmatum. Quod
 testandi genus quoad originem suam licet Prætoribus
 merito acceptum sit ferendum: Ob varias tamen eidem
 ex iure ciuili adscriptas solennitates, (quarum non postre-
 ma erat, ut ipsa heredis institutio verbis directis et solenni-
 bus fieret. §. 2. l. de fideic. hered. sublata dein l. 15. C. de testam.)
 et quo ipso in vnam consonantiam ius civile et prætorium
 iunctum dicitur §. 3. l. de testamentis, iam magis iuris ciuilibus
 quam prætorii testamenta, prout nunc conduntur, aliis
 recte existimantur. HVBERVVS *Digress. l. IV. c. 33.* CORN.
 VAN BYNKERSHOEK, *in obseru. iuris rom. l. II. c. 2. p. 113.*

§. V.

Nouo iam testandi modo introducto noua etiam Vel per ali-
quod tempus, forma, secundum quam hereditas ex testamento legiti-
 me condito acquireretur, inuenienda erat. Placuit illam nempe here-
ditatis aditio-
ne. titulo insignire *hereditatis aditionis*, quæ in genere
 spectata

Hæc distinguitur in gestionem pro herede, et aditionem in specie sic dictam.

Gestionis pro herede requisita.

spectata per legitimam voluntatis declarationem, quod quis esse velit heres, recte definitur. Nam distingui abhinc cepit hereditatis aditio à voluntate, quippe vel factis, vel verbis declarata, in gestionem pro herede, et aditionem in specie sic dictam. Ad hanc rite celebrandam in ipso actu cretionis, de quo mox dicendum venit, præter alias solennitates et solennia quædam verba requirebantur, quibus tamen carere omnino poterat gerere se tantum volens pro herede, id est pro domino, cum ipsi sufficeret factis heredi convenientibus voluntatis suæ significationem edidisse. vide PAVLVM *sententiarum l. 17. tit. 10. §. ult. l. 3. C. ad Sctum Orphic.* adde PETRVM FABRVM *semestr. l. II. c. 22. p. 326.* et SCHULTINGIVM *in notis ad PAVLI sentent. p. 642.* Ut itaque pro herede gestio iuxta *l. 20. pr. l. 21. §. 9. et l. 88. D. de A. vel O. H.* merito habenda sit pro specie hereditatis aditionis, declarata factis heredi convenientibus et animo adeundi gestis. HVGGO DONELLVS *comment. de iure civ. l. VII. c. 8. p. 300.* et FR. HOTTOMANNVS *in respons. amicab. l. I. c. 6. p. 48. seq.* Et ne forte cuiquam dubium adhuc relinquatur, cur leges Romanorum ad animum gerentis nonnisi respiciendum hic esse voluerint, ita ut, ipso licet facto circa res hereditarias haud versante, nihilominus tamen recte aditio pro herede gerendo celebrata dicenda veniat, modo illud gestum fuerit animo hereditatem adeundi? Ipsa huius rei ratio statim additur in *cc. ll.* quia nempe pro herede gestio non tam facti, quam animi existit. adde *l. 26. D. de A. vel O. H. et §. ult. 1. de hered. qual. et differ. et l. si avia C. de iur. delib.* Vnde et murus servus olim non cernendo, sed pro herede gerendo adire poterat hereditatem, et dominum obligare. PAVLVS *sent. III, 4, 11. p. 350.* Denique de hoc acquirendi modo

ex

EX VLPIANO *fragm. tit. XXII. §. 25. et 26.* adhuc obseruamus, tum demum ei locum olim fuisse, si non cum cretione heres quis fuerat institutus, licet hoc casu quoque idem *cernendo* adire hereditatem, si vellet, non prohiberetur. SCHVLTING *d. l. p. 642.* et IOSEPH AVERANIVS *interpret. iur. l. II. c. 12. n. 15. p. 151.*

§. VI.

Quæ cum ita sint, et duplici tantum modo, quippe vel *cernendo*, (qui modus κατ' ἐξοχὴν initio olim nomine *aditionis* veniebat) vel *pro herede gerendo*, hereditatem adire extraneis permiserint leges Romanorum; nescio sane, ex qua ratione IAC. CUIACIUS *in paratit. ad D. tit. de A. vel O. H. p. 38.* et VOETIUS *in comment. ad D. tit. eod. §. 3. p. 362.* moti fuerint, vt assertum ibidem irent, tribus modis, quos *cretionis*, *pro herede gestionis*, et denique *aditionis in specie sic dictæ* verbis simul expriment, sibi hereditatem acquirendi potestatem accepisse extraneos legibus romanis, cum certum tamen sit expeditumque, tam *cretionem* quam *aditionem* ad idem olim pertinuisse, nec a se inuicem separari vtrumque potuisse, prout luculenter exipsis Romanorum legibus ostendit atque probat HUGO DONELLVS *in comment. de iure cin. l. VII. c. 8. p. 300.* Haud nos quidem fugit, successu temporis apud Romanos verba solennia in hereditatibus adeundis negligi cepisse, et satis abhinc habuisse illos quæcunque hanc in rem adhibere verba, de qua noua acquirendi hereditatem specie, matri, patruis, ceterisque agnatis a Constantino M. concessa, loquitur *l. 1. et 2. in f. Cod. Theod. de legit. hereditat.* At *simplicem* hanc *aditionem*, quo nomine *cc. II.* hic nouus acquirendi hereditatem modus venit, et citra testationem arrepto rerum quolibet corpore vel animi destinatione

B

pate-

Noratur Cuiacius, tres olim aditionis species constituens,

patrefacta (græci interpretes vertunt, *διαν δῆποσ εἰμφασιν τῆς κατ'αδολῆς*) peragi dicitur ibidem, non vniuersalem fuisse, sed priuilegii instar modo memoratis personis tributum, salua adhuc quoad reliquos cretionis solennitate, non ipsa solum verba legum ostendunt, sed et a doctissimo IAC. GOTHOFREDO *in comment. ad b. l. p. 424. seqq.* pluribus fuit deductum. Qui licet etiam in sequenti æuo cum ceteris personis extraneis fuerit communicatus, id tamen eo demum tempore fuit factum, quo iam omnis cretionis solennitas prorsus erat sublata. Id quod pluribus infra ibimus demonstratum.

§. VII.

Aditio,
κατ' ἐξοχὴν
sic dicta, quæ
nam fuerit o-
lim?

His demum connexionis seruandæ gratia præmissis, cum iam in sequentibus de aditione hereditatis per alium, prohibita olim, nostris vero moribus permissa, sim acturus; ab initio statim monere necesse habeo, nomine aditionis hereditariæ mihi, Romanorum tempora respicienti, hoc loco non nisi eam venire, quæ *cretionem* in se comprehendit, et κατ' ἐξοχὴν aditio audit in legibus romanis. Vt autem eo certius de vera causa, ob quam fieri per alium aditio olim haud potuerit, singulis constare queat, non me frustra facturum existimaui, si ante omnia in ipsius aditionis, de qua in præfenti agitur, naturam ac idolem inuestigarem. Nam cognita hac semel probe perspectaque, nec vllum porro latere poterit ratio, quod nemo hodie per alium adire hereditatem amplius prohibeatur, vid. HUGO DONELLVS *comment. iur. ciu. l. VII. c. 8. p. 299. seqq.* et SCHVLTING *d. l. p. 643.*

§. IIX.

Cretio et aditio an sint synonyma?

Tam arctissimum erat olim *cretionis* et *aditionis* vinculum, vt nec *cretio* sine *aditione* fieri, nec hæc sine illa con-

concipi posset, sed is qui cernebat hereditatem, eam et adire hoc ipso diceretur. PET. FABER *semestr. l. II. c. 22. p. 328.* Tantum tamen abest, ut ideo adiensum præbeamus HVG. DONELLO *in comment. de iure civ. l. VII. c. 8. p. 299.* aliisque qui volunt, pro synonymis cretionis et aditionis voces habitas semper fuisse Romanis, ut potius cum GRAVINA *orig. iur. civ. l. II. c. 87. p. 457.* BVDDÆO *in annotat. ad D. l. ult. de O. I. HOT-TOMANNO quest. illust. qu. 34. et IOSEPHO AVERANIO interpr. iur. civ. l. I. c. 12. n. 6.* fatendum sit nobis, cretionem et aditionem, in se consideratas, omnino a se inuicem esse iure romano distinguendas, cum non nisi in effectu conuenerint eadem. Nam quid est cretio, nullo respectu ad aditionem habito? Nos illa nihil aliud intelligimus, quam *iudicium heredis et deliberationem, adire vellet nec ne.* Optime congruit hæc definitio cum ipsa vocis natura, quæ docet, *cernere*, cui græcum *κρίνω* respondet, idem esse ac decernere se heredem esse velle, et, adspiciendo defuncti hereditatem, inque vires illius inquirendo, deliberare, an e re sua sit illam adire. PETR. FABER *semestr. II. 22. p. 326.* et FR. DVARENVS *in comment. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 3. p. 442.* Quo et collineat VLPIANVS, cui *cernere est verba, solennia scilicet, cretionis dicere*, atque ita mentem declarare. Adeoque antequam is, qui iussus fuerat cernere, cerneret, hereditas ei delata haud dici poterat. IAC. PERIZONIVS *in not. ad SANCTII Mineruam l. IV. c. 15. et in responsione ad LVD. KVSTERI diatrib. de verb. cerno, notis illis subiecta.* GERH. IO. VOSSIUS *in etymolog. ling. lat. voc. cerno, p. 126.* uterque vim et usum verbi accurate delineantes. *Aditio contra, absque cretione considerata, ipsa erat declaratio verbis solennibus facta?*

Cretio, sine respectu ad aditionem, quid fuerit?

Item aditio, absque cretione considerata?

ta, et qua mediante quis, velle se heredem certo esse, omnibus testabatur. Hinc et, *adire hereditatem*, idem erat ac *ad illam accedere*, cui consequens vt suscipiatur. Minus vero huc pertinet aditus ad hereditatem l. 28. §. 3. D. *de liber. et postum*, quippe quo intelligitur facultas eam quandoque obtinendi, et quidem per eum, qui erit vnus heres. Licet hunc locum eo referat *CIVIA CIVIS obseruat. l. VII. c. 18.* vide *PETR. FABRVM semestr. l. II. c. 22. p. 326.* *GRAVINAM orig. iur. ciu. l. II. c. 87. p. 457.* et *SCHVLTINGIVM d. l. p. 643. 644.* Non itaque aliter, nisi vt antecedens et consequens, inter se aditio et cretio differabant, ceterum et eundem producentes effectum, suaque natura plane inseparabiles, ita vt aditio sine cretione, et hæc sine illa animo quidem concipi, in ipso vero actu separatim institui nullo modo possit. Et hoc demum in sensu *cretionem vel aditionem* merito nominamus *declarationem solenniter factam*, qua quis, cum in hereditatis vires antea satis inquisuisset, et heredem se esse vel certe constituisset, ipsam iam hereditatem sibi acquirebat. Quæ vt adhuc clara reddantur, iamque intelligantur omnes, quid per *declarationem solenniter factam* mihi hic veniat, primo de *personis* ad cernendum habilibus, dein etiam de *ceteris cretionum solennitatibus* in sequentibus breuiter differere habeo constitutum.

§. IX.

cretione non
opus habebant
heredes
sui.

Inter personas, quæ hereditatem cernere poterant atque solebant, haud esse numerandos heredes, qui sui vocantur, cum hi nulla plane cretione opus habuerint, ex superioribus iam constare puto. Egregie hanc in rem, et de vera simul illius causa, *IAC. GOTHOFREDVS in notis ad Cod. Theod. tit. de cretione sive honor. possess. p. 330.* Juris, inquit, *solennitates sunt instar vinculorum, quibus*

quibus soluti esse debent, quos natura et lex vocat ad successionem. Quorum etiam pertinent illa ROBERTI in rebus indicat. l. 1. c. 15. Nulla sane civilis et adscititia affinitatis iura tantum apud nos valent, quantum ingenui sanguinis adfectus, et vera ac naturalis proximitatis vincula efficere solent, adde GORN. VAN BYNKERSHOEK obseru. iur. rom. l. II. c. 1. et 2. p. 108. Hæc de suis heredibus, absque cretione hereditatem romano iure adeuntibus. Numme vero idem et de ceteris heredibus legitimis, quos lex ad successionem vocabat, tuto poterit affirmari? Nec his cretione opus fuisse olim, l. vn. C. Theod. de cretione docet, et pluribus adhuc illustrat SCHVLTING ad PAVLI sentent. IV, 8, 81. p. 411. Potius itaque illis indulserunt leges, (l. c. un. et l. i. C. Theod. de legit. heredit.) quaticunq; modo et declaratione, item, quovis tempore adire delatam hereditatem. Excipiebatur tamen iure antiquo legitima hereditas, filiofamilias delata, quam iusu patris cernere, quamvis dubio procul diversa nonnihil formula, debebat, et bonorum petere possessionem: alioquin hoc non factum, si filius decessisset, nihil iuris in ea hereditate pater habebat. l. un. C. Theod. de cretione. et bonor. possess. Eius autem rei ratio hæc erat, quia pater in ea hereditate, quæ filio delata, per filium tamen acquisita, pro extraneo habebatur. Non habebatur igitur ratio personæ filii, sed patris, subducta filii persona. l. 9. et 10. C. Theod. de bonis matern. Et ita quidem ad CONSTANTINI vsque tempora obseruatum fuit, qui demum maternas successiones, filiis familias delatas, exceptit. Nam in his quoque cretione et bonorum possessionis petendæ necessitatem CONSTANTINVS remisit, atque voluit vt materna bona, vsusfructus tantum titulo liberis delata, ad patres iure proprietatis pertinerent. l. i. eod.

Nec ceteri heredes legitimi eadem uterentur.

Exceptio erat in filiofamilias, cui legitima hereditas delata fuerat.

Remissa deinde fuit eidem necessitas cretione, certis in casibus.

CONSTANTIUS secutus est *l. 4. cod. vt et ARCADIVS l. 8. h. t.* vterque, non solum in maternorum bonorum successione, sed et si alia qualiscunque materni generis hereditas aut bonorum possessio filiofamilias delata fuerit, cretionis et bonorum possessionis petendae necessitatem ipsi (*adde l. un. C. Theod. de cretione*) remittentes, excepta tantum hereditate, vel bonorum possessione filiofamilias infanti delata, de quo casu vide infra (§. 16.) notata. Conf. IAC. GOTHOFREDVM *comment. ad C. Theod. tit. de cret. et bonor. possess. p. 331. et SCHVLTING. d. l. p. 644.*

§. X.

Cretio pertinebat tantum ad extraneos heredes,

sub eadem institutos.

Formula institutionis sub cretione.

Supersunt adhuc *extranei* siue voluntarii heredes, quorum intuitu cretionis solennia unice fuisse excogitata atque inventa dubio caret omni. Diserte VLPIANVS *fragm. XXII, 25. p. 642.* *Extraneus heres, siquidem cum cretione sit heres institutus, cernendo fit heres: si vero sine cretione, pro herede gerendo.* Patet simul inde, non omnes heredes extraneos indistincte opus habuisse cretione, sed iis tantum, qui sub cretione fuerant instituti, vel cernendo hereditatem adire, vel repudiare illam, necessitatem imponere voluisse iura. Nam iis, qui sine cretione instituti fuerant, liberum adhuc erat, num velent hereditatem cernendo, an pro herede gerendo adire. PETRVS FABER *semestr. II, 22. p. 328.* Verum vt eo magis iam elucescat, quinam heredum sub cretione instituti audiuerint Romanis? haud me poenitebit nominare VLPIANVM *fragm. XXII, 27. p. 642. seqq.* *Cretio, inquit, est certorum dierum spatium, quod datur instituto heredi ad deliberandum, vtrum expediat ei, adire hereditatem, nec ne.* Adnectit hisce VLPIANVS immediate ipsam formulam, sub qua institutio illa fieri solebat,

bat, ita sonans: TITIVS HERES ESTO, CERNITOQVE IN DIEBV^S CENTVM PROXIMIS, QVIBVS SCIERIS, POTERISQVE: NISI ITA CREVERIS, EXHERES ESTO. In quorum itaque institutione nec vlla cretionis mentio erat facta, nec certorum dierum spatium ad deliberandum a testatore concessum, hi dicebantur heredes absque cretione instituti. vid. PET. FABER *semestr. II, 22. p. 328.* Addo iam dictis, fuisse quidem hanc, quam ex VLPIANO memoravi formulam institutionis quoad extraneos genuinam: vt tamen hac ipsa testatoribus libertas haud ablata sit vel addere, vel interdum demere quædam eidem. Inde vero varias cretionum species temporis successu fuisse enatas, in sequentibus vberius veni exponendum.

§. XI.

Cretionem, cuius formulam modo dedimus, in vulgarem et continuam Romanis fuisse distinctam, auctor est VLPIANVS *fragm. XXII, 31. p. 644.* Cretio autem, inquit, vulgaris dicitur, aut continua. Vulgaris in qua adiciuntur hæc verba, QVIBVS SCIERIS POTERISQVE. Continua, in qua non adiciuntur. Verba, quibus scieris poterisque, id sibi volunt; in vulgari vtilis tantum, in continua vero omnes dies, hoc est continuos esse numerandos. GRAVINA *orig. iur. ciu. II, 87. p. 457. fgg.* Inde vero obtinuisse videtur, quod tempora cretionis heredi ignoranti non currerent in vulgari, bene tamen in continua cretione. De qua insigni inter vtramque cretionem differentia hæc commentatus est VLPIANVS *fragm. XXII, 32.* Ei, qui vulgarem cretionem habet dies illi dantur (rectius legitur tantum, iuxta SCHVLTINGIVM in *notis p. 644.*) computantur, quibus scit se heredem institutum esse, et potuit cernere. Ei vero, qui continuam habet cretionem,

Cretio distinguitur in vulgarem et continuam.

tionem, etiam illi dies computantur, quibus ignoravit se heredem institutum: aut scivit quidem, sed non potuit cernere. CONF. IAC. CUIACIUM in notis ad VLP. IANVM d. l. §. 32. p. 158. et FR. DVARENVM *diffutat. anniversar. II. 41. p. 1074.* Duabus hisce cretionis speciebus iungenda adhuc erit alia eiusdem diuisio, distinguens cretionem perfectam ab imperfecta. Vtriusque conditionem et naturam, quænam fuerit olim, egregie illustrant allata hanc in rem ab VLP. IANO *fragm. XXII, 34. p. 645.* vbi sub imperfecta cretione institutus dicitur heres, ommissis a testatore verbis, SI NON CREVERIS, EXHERES ESTO, vel quod idem fere erat, SI NON CREVERIS, TVNC MÆVIUS HERES ESTO. Nam si addita hæc fuerant institutioni, tunc perfectam cretionem adesse volebant Romani. Mihi sane harum specierum eadem differentia esse videtur, qualem inter se constituunt leges perfectæ, quæ iustum et pœnam in mandatum absque vlla pœna, in transgressores statuta, exponentes. FR. DVARENVS *commentar. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 2. p. 436. in f. et SCHVLTING in iurispr. ante Iustinian. p. 645.*

Tempus cretioni in ipsis legibus præscriptum, erat centum dierum,

Hunc terminum immutare num licuerit testatori?

§. XII.
Ad ipsam autem vt redeam institutionis factæ sub cretione formulam, *centum dierum* spatium, intra quod ab instituto cernenda sit hereditas, ibi expressum legitur. Quod tempus, legale licet a CONSTANTINO HARMENOPOLO *promptuar. iur. ciu. V, 7. p. 21.* et SCHVLTINGIO *d. l. p. 643.* recte appelletur, maxime cum non cretioni solum, sed et bonorum possessioni fuerit præfixum: constat tamen, sæpius ab ipso testatore in testamento * certum tempus cretioni perficiendæ heredi pro lubitu fuisse statutum. Nec ita frustra. factum esse arbitror,

eo quod institutio sub cretione facta instar conditionalis institutionis habebatur. GOTHOFREDVS in comment. ad Cod. Theod. tit. de cretione. p. 330. Nec sane aliud CILERO, Epistol. ad Attic. 44. l. XIII. mentionem iniiciens cretionis sexaginta diebus faciendæ, indicare voluit, quam testari hoc ipso de more iam tum frequenti; vi cuius licebat testatori dies cretionis, quot volebat, præscribere in testamento heredi, intra quos hic cerneret, hoc est, decerneret ac constitueret, an heres esse vellet nec ne. IO. VOETIUS commentar. ad D. tit. de iure delib. §. 1. p. 346. et SCHVLTING d. l. p. 643. Minus vero nobis obstat, silere non solum prorsus leges de hoc libero testatorum olim arbitrio in termino cretioni præfigendo, sed et, quod maximum est, toties in illis repeti spatium illud centum dierum, nec alius, quoties formulam cretionis allegat VLPIANVS, (fragm. XXI, 27. 33. et 34.) ab hoc fieri mentionem. Vt itaque inde certo colligi queat, nullum aliud tempus, quam illud centum dierum, Romanis ad cernendum fuisse concessum. Ast salua res est, et pedibus visa est via. Nam, cum prædictum centum dierum spatium in cernendis hereditatibus esset frequentissimum vtitatissimumque; hinc et illius tantum, tanquam præcipui, mentionem fieri voluerunt leges, cum non infrequens harum autoribus sit, a priori et quod plerumque contingit facere denominationem. Nec sane etiam absonum foret dicere, voluisse quidem leges, dato hoc termino centum dierum, impedire, ne vltra illum cretiones protraherentur, non æque prohibere, quo minus quis intra centum dies cerneret hereditatem. Simile quid huic deprehendere licet in l. 2. §. ult. D. de suis et legit. hered. ubi centum dies instar numeri certi pro incerto ab VLPIANO

Tempus, quo demum fiebat cretio, ad mortem testatoris retrohabeatur.

PIANO allegantur. Ceterum, ne vilo commodo ac incremento, hereditati a morte demum testatoris accedente, ob moram in cernendo adhibitam carere necesse haberet eiusmodi heres, sub cretione institutus, expresse *l. 28. §. 4. D. de stipulat. serv.* constitutum legitur, vt tempus, quo demum adiit heres, ad obitum testatoris retrorahatur, et ita de ipso fingatur, ac si statim mortuo testatore hereditatem adisset. vid. FR. DVARENVM ad *D. tit. de A. vel O. H. c. 6. p. 455.*

(*) Incertum tempus, v. g. *cernito cum volueris*, adiectum institutioni sub cretione factæ, illam vitiabat, dissentiente in hoc licet CUIACIO obseruat. *l. IX. c. 29. p. 201.* cui eiusmodi cretio libera dicitur, sed ex ipsis legibus probare eam haud ipsi placet.

§. XIII.

Formula, sub qua ipsa cretio celebrabatur.

Distinguenda venit a memorata iam (§. X.) formula institutionis, factæ cum cretione, illa, sub qua olim ipsa cretio fieri solebat, et ab VLPIANO *fragm. XXII, 28. p. 643. seq.* talis fuisse memoratur. CVM ME MEVIVS HEREDEM INSTITVERIT, EAM HEREDITATEM A DEO CERNOQVE. Sunt hæc verba illa solennia, quæ dicere heres institutus debebat, (hinc, *cretionem dicere, l. 5. C. Theod. de bonis matern.*) et de quorum fide vel ideo nemini iure dubitare licebit, cum quam optime hæc respondeant dictæ formulæ institutionis. Optandum potius foret, vt parem VLPIANVS diligentiam in notandis ceteris cretionis solennitatibus adhibuisset, quarum pleræque tamen vel plane a nobis iam ignorantur, vel ab aliis notatæ dubia saltem adhuc nituntur autoritate. Interim tamen, silente de hoc licet plane VLPIANO, mihi pro certo habetur, certos in cretionibus olim adhibitos fuisse ritus, hisque iure adnumerari posse præ-

Ritus, a cernentibus hereditates observandi, erant varii.

ter testium præsentiam, in cretione, CICERONE *epist. ad Attic. 44. lib. XIII.* teste, omnino necessariam, tum digitorum percussione, qua dominium acquirebatur, tum etiam saltationem, commune lætitiæ signum. De quo forsân dubitanti opponemus testimonium hac in re fati idoneum atque graue CICERONIS *offic. III, 19. p. 509.* ubi: *Itaque si vir bonus habeat banc vim, ut, si digitis concreperit, possit in locupletium testamenta nomen eius irrepere, hac vi non utatur, ne si exploratum quidem habeat, id omnino neminem unquam suspicaturum. At si dares banc vim M. Crasso, ut digitorum percussione heres possit scriptus esse, in foro, mihi crede, saltaret.* Cui adhuc iungendum illud AMBROSII *officior. III, 2.* Non ego, inquit, in hereditatibus adeundis digitorum percussiones et nudi successoris saltationes notabo, nam hac etiam vulgo notabilia. Haud me quidem fugit, in diuersa hic abire doctissimum ICTUM, SCHULTINGIVM, in *iusprudentia ante-Justin. p. 643.* seq. asserentem, minime voluisse CICERONEM d. l. ritus, in cernendis hereditatibus inter Romanos olim solennes, tradere, sed perstringere tantum malas artes, quibus Crassus ceterique tum temporis auarissimi homines vsi fuissent, quo ab aliis heredes scriberentur. Eiusmodi malis artibus vero et percussione digitorum atque saltationem a celeberrimo viro video adnumerari. Ast, idem de utroque hoc ritu sensisse CICERONEM, vix crederem, saltim ex ipsius verbis, quæ allegaui, tale quid haud colligere licet. Hinc potius mihi CICERO, saluo tamen aliorum rectius sentientium iudicio, videtur notasse tantum effrenatam quorundam ipsius ætate, et in his etiam Crassi, de quo loquitur ibidem, in hereditatibus locupletium sibi acquirendis cupiditatem, non æque reprobasse illa cretionis symbola, saltationem intelli-

Schultingio,
in hoc dissent
tienti, respon
detur.

quibus aut
vix crederem
tale quid haud
colligere licet

et in his etiam
Crassi, de quo
loquitur ibidem

telligo digitorumque percussione, et quibus, cum nihil mali in se contineant, vti etiam viro bono non indignum eo tempore habebatur. Imo de frequenti horum rituum apud Romanos in adeundis hereditatibus vsu vel inde constare poterit, dum videmus eosdem ab AMBROSIO *d. l. iis*, quæ vulgo sunt notabilia, accenseri. Nec forte adhuc dubitandum erit cum DN. SCHVLTINGIO, num AMBROSIVS afferendo hæc ipse tale quid collegerit potius fieri, quam suo tempore viderit, cum posterius omnino sit præsumendum. Sed tempore admonitus filum iam abrumpo, reseruans ea quæ dicenda adhuc forent opportuniori occasione. conter IAC. CVIACIVM *observat. iur. rom. lib. VII. c. 18. p. 150. seq.* ANT. DADIVM ALTESERRAM *de fictionibus iuris*, III, 2. et EDMVND. MERILLIVM *in observat. IV, 34.*

§. XIV.

Quæ in superioribus de cretione eiusque solemnitatibus fuerunt allata eo potissimum pertinent, vt, cognitis his perspectisque, faciliori demum negotio ad quæstionem, et quæ vtramque in præsentî dissertatione facit paginam: *An nempe aditio ista solennis per alium fieri poterit?* responderi queat. In qua eruenda hæc via mihi incedendum esse videtur, vt, enumeratis primum singulis et notatu dignissimis casibus, in quibus aditio per alium omnino excluderetur olim, rationes dein, ex antiquissimo Romanorum iure depromptas, illis adiungam.

Num aditio solennis per alium fieri poterit?

Et quidem per procuratorem?

§. XV. Num per procuratorem adire hereditatem licebit olim? id primo loco erit inuestigandum. Affirmandum hoc esse vel ea ex ratione videtur, quod, cum possessionem per procuratorem occupandi potestatem

Dio-

Diocletianus et Maximianus, Cæsares, *l. 8. C. de acquir. et retin. possess.* ob communem utilitatem æque ac necessitatem, cui multum tribui solet, omnibus concesserint, (nam antea per liberam personam, qualis et procurator erat, possessionem civiliter acquirendi nemini permittebatur, uti refert PAVLVS *sentent. V, 11, 2. et §. 5. l. per quas personas cuique adquir.* adde SCHVLTINGEN *in not. ad PAVLVM d. l. p. 134.*) non possit non idem quoad hereditatis aditionem, in qua possessio rerum hereditariarum acquiritur, obtinere. Verum, licet etiam aditionem modis acquirendi possessionem recte accessas: cretio tamen, quæ dein accessit ad illam, peculia-rem profus aditioni addidit formam, ut vi huius demum omnis tertius, ideoque et procurator, ab aditione siue cretione in posterum omnino videretur excludendus. De quo etiam ne quis forte adhuc dubitare possit, liceat mihi iam nominare *l. 90. pr. D. de acquir. heredit.* in qua disertè dicitur, per procuratorem hereditatem adiri non posse. Hinc et Cæsaris procurator, ut nomine eius adire hereditates posset, speciali ad id privilegio munien-
 dus erat, *l. 1. §. ult. D. de offic. procur. cesar.* firmo satis argu-mento, quoad ceteros procuratores non idem obtinisse, quum alias tali privilegio ille non opus habuisset. Imò, si vulgo licuisset hereditatem per alium adire, cur senatores legationes liberas in longinquas regiones ad-eundarum hereditatum causa impetrassent, probe ob-
 servante id HOTTOMANNO *quæst. illustr. qu. 34. p. 233. seq.* Nam si potuissent aliter adire hereditates, nulla causa fuisset concedendi has legationes ad hereditatem adeundam. conf. (†) FR. DVARENVM *in comment. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 4. p. 450.* et in *disputat. anniverfar. II, 27. p. 1070.* IAC. CVIACIVM *observ. iur. l. 34. p. 17.* IOSEPH.

Negatur hoc,

de honoribus A

unadmodum

is cuius in

hij mus in

coronam

quod in min

nomine in

omni. aniam

est

AVERANIVM interpretat. iuris 1, 12, 11, et 12, p. 150. et 151. omnes eandem nobiscum sententiam tuentes.

(f) Afferit quidem DVARENVS *cc. ll.* posse per procuratorem adiri hereditatem: verum intelligendum hoc esse de aditione hereditatis per alium quæ fit pro herede gerendo, non de ea quæ cernendo olim perficiebatur, ea quæ sequuntur ibidem probant, simulque nos docent, frustra ob id DVARENVM notari a GRAVINA *orig. iur. civ. ll. 87. p. 460.*

§. XVI.

A cretione excludantur etiam iure civili tum ipsi infantes,

tum et horum nomine tutores.

Miseram omnino iure civili romano fuisse conditionem infantum sub cretione institutorum constat. Nam quo minus ipsi infantes adirent hereditatem, hæc potissimum suberat causa, quod naturali facultate verba cretionis pronunciandi destituebantur. Nec tutori, tanquam tertio, pupilli infantis nomine aditionem celebrare integrum erat legibus romanis, quippe quibus et ipsi parentes, ne pro infantibus liberis vtiliter adirent, ex eodem fundamento excluderentur. *l. 4. et 5. C. de iur. de lib. vide IAC. GOTHOFREDVM in comment. ad C. Theod. tit. de cretione p. 330. et FR. RAGVELLVM in comment. ad decisiones Iustinian. ad l. vlt. §. 3. C. de curat. furios. p. 382.* Quod autem cum durum nimis esse videretur Prætoribus; statutum ab his fuit *l. 7. §. 1. D. de B. P.* vt liceret in posterum parentibus liberorum, et tutoribus pupillorum nomine petere bonorum possessionem, si forte contingeret, vtrosque in infantia adhuc constitutos institui sub cretione. adde *l. 11. D. de auctor. et consensu tutor. et l. 3. C. qui admitt. ad B. P.* confer hanc in rem etiam IAC. CUIACIVM *obseru. iuris rom. 1, 34. p. 17. et PETR. FABRVM semestr. ll. 22, p. 328.* Sed cum vtrum-

utrumque hoc iure demum prætorio fuerit introductum; salua adhuc manet thesis, qua asserere volui, infantem nullo modo iure civili romano stricto vel ipsum, vel per tutorem potuisse sibi acquirere hereditatem sub cretione delatam: *l. s. C. de iure delib.* adde IOSEPH. AVERANIVM *d. l. l. 22, 29. sequ. p. 157.* et GRAVINAM *orig. iur. civ. II, 87. p. 460.*

§. XVII.

Melior fortuna, quam infantibus, hac in re apud Romanos data fuerat illis, qui adhuc quidem impuberes, infantia tamen maiores habebantur. Licet enim horum nomine hereditatem, eo quo diximus modo delatam, tutoribus adire æque interdictum fuisset *l. c. s. C. de iure delib.* pupilli tamen hoc casu prohiberi haud poterant, ne ipsi, interponentes tutorum auctoritatem, adirent. Quæ sane eo magis necessaria erat, quo magis constat pupillos in rebus, quæ iuris et facti sunt, nihil rite peragere, et hinc multo minus aliis se perfecte obligare valuisse. *l. ult. D. de iuris et facti ignor.* Ut itaque hic obueniens defectus sicut in omnibus eius generis negotiis, ita et potissimum in hereditatis additione, quippe maximi certe momenti causa, auctoritate tutoris merito videretur supplendus, id ipsum Iustiniano fieri adhuc iubente *pr. et §. 1. I. de autor. tutor. conf. IAC. CUIACIVM obseru. I, 34. p. 17. et in comment. ad African. tractat. IV. p. 427. FR. RAGVELLVM d. l. p. 381. MARIAM LYCLAMA A NYHOLD membran. tom. II. l. VII. eclog. 35. p. 383. sequ. SCHVLTING in not. ad VLPIANI fragm. XI, 22. p. 602. n. 65. 67. et IO. VOETIVM in comment. ad D. tit. de A. vel O. H. §. 9. p. 366.*

§. XVIII.

Notarum de feminis romanis inuenimus ab A. GELLIO *Idem obtinebat in feminis* *not. Act. V, 13, et CICERONE in orat. pro Flacco c. 84. p. 515.* has in per-

nis, in perpetua tutela apud Romanos existentibus,

perpetua fuisse tutela, ita ut non nisi per *conventionem in matrimonium* ab hac potuerint liberari, finito autem matrimonio necesse omnino habuerint recidere in eandem. Rationem, quod nunquam civiliter apud Romanos femina pubescerent, sed perpetua in tutorum potestate relinquenter, in infirmitate consilii, quæ hæ laborare Romanis existimabantur, ponit idem CICERO *in orat. pro Murena cap. 27. p. 479*. Minus tamen ob id existimandum est, licuisse feminarum tutoribus ipsarum loco adire hereditatem sub solenni cretionis formula relictam; quin potius illis idem quod aliis tutoribus obstaret, hoc beneficio tantum concessio feminis, ut celebrare aditionem volentes hæ id agerent tutorum autoritate, nec in reliquis quæ suscipienda forent negotiis, etiam priuatis, ipsis negligenda, testante id CATIONE, apud LIVIVM XXXIV, 2. et 3. p. 429. (confer eundem XXXIX, 19. p. 523.) et VLPIANO *in fragm. XI, 22. p. 602*. Ex eo tamen quod autoritatem suam tantum interposuerint tutores feminarum puberum, minus verò ipsa harum negotia, uti pupillorum, gesserint, vide VLPIANVM *fragm. II, 25. p. 603*. Satis cognoscere licet, fuisse quidem mulieres romanas sub tutela quadam, in multis tamen a pupillari tutela diuersa, et maiorem cum curatela quam illa conuenientiam ostendente. Mihi iam probasse sufficiat, non potuisse feminarum tutores hereditates ipsarum nomine adire, sed in adeundo tantum auctoritate sua illis adesse hos fuisse legibus obstrictos.

§. XIX.

Patri pro filio familias cernere vel adire non licebat.

Ne pater pro filio adiret, sed hic ipse potius, expertus licet consilii, delatam sibi sub cretione hereditatem extraneam (de legitima vide supra §. 2.) cerneret, interueniente tamen autoritate et iussu patris, leges voluerunt romanæ. *l. 6. D. de A. vel O. H. adde PAVLVM sentent. III,*

IV, II, p. 349. ibique SCHVLTING. Qui iussus ex parte patris eo minus omittendus videbatur, cum hic filio *instar Magistratus et natura dominus* esset, vti eleganter exprimit CAROL. ANNIB. FABROTTVS *Exerc. X. p. 120.* Cui adhuc iungendus FR. DVARENVS *in comment. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 4. p. 444. it. IAC. GOTHOFREDVS in commentar. ad C. Theod. tit. de mater- nis bonis. l. 5. p. 657.* Accedebat, quod romano iure pater cum filio pro eadem persona haberetur, ipsaque hereditas per filium ad patrem certo esset peruentura, vt itaque et ex hac duplici causa autoritas paterna negotio huic necessario interponenda esse merito existimaretur. Optime hæc possunt illustrari ex *l. 5. C. Theod. de bonis matern.* vbi de filio, qui ab auo materno heres fuit institutus. Verba legis citata, et quæ huc pertinent, hæc sunt: *Si vero filius familias ab auo suo materno heres ostenditur institutus, patre cernere iubente, filioque cernente, persona filii media hereditas peruenit ad patrem.* Scilicet, vt patri hoc casu bona materni generis per filium acquirerentur, et bonis eius commiscerentur, haud satis erat ei delatam esse hereditatem, nisi et pater, cum id sciret, filio iussisset, vt eam cerneret, hicque iussum paternum fuisset exsecutus. Finge itaque, iussisse patrem vt filius cerneret hereditatem aui materni, et antequam id faceret patrem fuisse mortuum, vel filium ab eo emancipatum, vel denique propriæ potestatis hunc effectum antequam diceret cretionem? Sane dicendum erit hoc casu bona illa ad filium pertinere, ita vt proprio arbitrio ea sibi acquirere iam non amplius prohiberi queat, cum non antea in corpus et censum patrimonii versa habenda sint per *cit. l. 5.* quam actus ille legitimus fuerit perfectus. Hinc et necesse esse videbatur vt pa-

Filio tamen cernenti ut iussus patris accederet, necesse erat.

D

tris

tris, cui revera delata hereditas, iussus, et filii, quo mediante ad patrem ista transit, executio hic coniungerentur, solo quippe patris imperio ad bonorum horum acquisitionem haud sufficiente. Vide GOTHOFREDVM in not. ad Cod. Theod. tit. de bonis matern. p. 659. et AVERANIVM d. l. l. 12, 55. Et 56. p. 167. Imo potuisse filium familias in casu, quo in aditionem consentire nolebat patrens, adire, et hoc ipso sibi hereditatem acquirere, probat H. DONELLVS comment. de l. C. VII, 6. p. 296. 297.

§. XX.

Seruus heres
institutus
ipse, iubente
eamen domi-
nio, cernere
debebat.

Idem vero, quod in filiofamilias obseruatum esse modo audiimus, vt et in seruo simili in casu obtineret, legibus romanis fuit constitutum. Vide PAVLVM sentent. III, 4. 11. ibique SCHVLTINGIVM p. 349. seqq. it. l. 6. D. de A. vel O. H. ad eamque BRVNNEMANNVM p. 215. Hinc licet serui institutio tantum ex domini persona, quæ sola inspicienda erat, valeret, hereditas etiam seruo delata eidem statim acquireretur apud Romanos, l. 31. D. de hered. instit. et l. 82. §. vlt. D. de legatis 2. adeo vt ne momento quidem temporis in seruo confisteret, l. 79. D. de A. vel O. H. minus tamen ob id dominus hereditatem seruo relictam adeundi gaudebat potestate, sed ipse seruus, qui ob id etiam semper heres manebat ac pro tali habebatur, iubente domino, cui ignorantia et inuito per seruum alias acquirebatur, hoc perficere necesse habebat. SCHVLTING in not. ad CAII Instit. l. 3. 1. p. 30. et II, 1, 2. p. 88. seq. it. ad Collat. Mosaic. et Roman. LL. V, 11. p. 752. seq. tum et ad VLPiani fragm. XIX, 28. p. 626. et XXII, 1. seq. p. 633. 637. et CVIACIVS comment. ad African. tractat. VI. p. 481. Inde factum videtur vt seruum vel tergiuersantem, vel prorsus reuuentem vt re ad id cogendum esse iusserit l. l. §. 3. D. si quis omis-

caus.

caus. testam. cum nec quicquam alias, et sine facto ferui
adeuntis profuturum sit domini iussum ad acquirendam
huic hereditatem l. 62. §. 1. D. de A. vel O. H. adde FR.
HOTTOMANNVM quest. illustr. qu. 41. p. 317. et 319. DVA-
RENVUM d. l. p. 443. DONELLVM comment. de iur. civ.
VII, 6. p. 296. PETR. FABRVM semestr. II, 22. p. 326.
ANT. FABRVM inrispr. papinian. scientia ad tit. I. de leg.
Fuf. Canin. toll. p. 284. HVBERVM prelect. J. C. P. I. tit.
XIV, §. 1. et tit. XIX, §. 1. et AVERANIM interpret. iur.
rom. I, 12. 33. seqq. p. 157. seqq. et n. 56. p. 167.

§. XXI.

Nec diuerso sed eodem prorsus iure cum modo enarratis personis vti curatorem voluerunt Romani, quippe nullo modo permittentes, vt per illum minori hereditas acquireretur. Equidem scio, minori habenti curatorem huius auctoritate cernere hereditatem iure romano incubuisse: Ast, ne aliter hoc fieret, indoles ac natura curatela romanae flagitabat, in eo potissimum consistens, vt curatores iis quibus dati fuerant quouis in negotio, ex quo damnum ipsis metuendum, perficendo autoritate sua auxilioque adessent, ne forte ob infirmum ac imbecille consilium ab aliis non satis cauti deciperentur. *l. 1. D. de minor.* Inde nec hodie, sublata licet iam cretionis solennitate, vel minori, vel prodigo absque curatore hereditatem valide adire licebit, sed, vt ad id prius huius consensum expectet, necesse erit vtrique. Nam cum certum sit heredem simpliciter aduendo hereditatem creditoribus hereditariis obligari; inde simul patet, haud esse permittendum minoribus atque prodigis vt pro lubitu et proprio arbitrio adeant hereditates, ne forte ea qua fieri par erat diligentia in vires hereditarias haud inquirentes maximum hoc ipso incur-

Minoribus et prodigis incernenda hereditate necessaria erat curatorum auctoritas. Equur?

incurrant detrimentum. A quo autem licet satis tutus existimandus sit minor ob beneficium restitutionis in integrum, ipsi legibus concessum: magis tamen minori proficuum merito habetur, ut rem suam ab initio factam tectamque seruet, quam post vulneratam causam demum remedium quaerat. HUBERVS in *pralect. ad tit. de A. l. O. H. §. 1.* et AVERANIVS *d. l. I, 12, 29, 30, et 31. p. 157.*

§. XXII.

Quid in furioso, sub cretione instituto, olim obtinuerit?

Paucis adhuc explicandum venit, quid tum demum obtinere debuerit iure civili stricto, si forte contigerit furiosum sub cretione ab extraneo fuisse institutum? Nam quo minus ipse furiosus adire posset furor obtabat, quippe quo inhabilis iste ad quavis negotia vtiliter peragenda reddebatur. Nec curatori furiosi, huius nomine aditionem celebrare, fas erat, cum nemo tertius, qualis et curator habebatur, ad eam foret admittendus. Equidem veterum Ictorum haud pauci hoc casu bonorum possessionem a furioso, vel eius curatore petendam esse existimabant: quibus tamen aperte in hoc contradicebant alii, asserentes standum esse iure veteri, secundum quod nulla potius pronuncianda esset eiusmodi institutio furiosi sub cretione facta. Quem iuris auctorum dissensum hac in re ut tolleret, simulque antiquissimi iuris rigorem mitigaret IVSTINIANVS, Cæsar; hinc motus idem constituisse legitur *l. vi. §. 3. C. de curat. furios.* ut in posterum curator furiosi, cum huic vtilem esse cognouerit successionem ab extraneo delatam, eam bonorum possessionem, quæ antea ex decreto dabatur, agnosceret, et ad similitudinem bonorum possessionis haberet. Vnde curator furiosi hereditatem ad interim administrare quidem cepit, ita tamen ut liberum adhuc esset furiosi

furioso iam respicienti deliberare secum, an e re sua sit adire eam vel repudiare. Quo vero in ipso furore decedente hereditas pro non adquisita habebatur, nec ad furiosi heredes, sed ad substitutos eius, vel ad testatoris heredes ab intestato erat transferenda. GOTHOFREDVS in notis ad h. l. FR. RAGVELLVS d. l. p. 381. et omnino HYBERVS ad tit. de A. vel O. H. §. 4. ^{Ir. quoad mutos et surdos simili in casu?} Quae occasione et hoc disquiri adhuc forte posset; num eiusdem legis beneficio IUSTINIANVS mutos et surdos simul, item mutos tantum, qui iure civili stricto heredes cum cessione institui haud poterant, simili in casu participes esse voluerit? Mihi vel hac ex ratione illud affirmare placet, cum alias hi aequae ac furiosi delatae successione commodo carere necesse habuissent, quippe natura inhabiles ad verba cessionis pronuntianda, sine quibus tamen hereditatem adire nemini iure civili stricto permittebatur. vide PAVLVM *sentent. III, 4, 11. ibique SCHVLTING p. 350.* et III. THOMASIVM *in dissert. de sensu legis decemvir. testam. §. 51. seq.* Non idem de prodigis dicendum erit, licet inter hos et furiosos alias in plerisque iuris partibus nullam differentiam ius romanum admittat. ^{Prodigi olim cernere non prohibebantur.} Præterquam enim quod in illis eiusmodi vitium naturale, quo forte cernere prohiberentur, non occurrat, et expressa hanc in rem habetur *l. s. D. de A. vel O. H. in cuius §. 1. prodigus ipse adire, curatoris tamen auctoritate ad id accedente, iubetur. confer VOETIVM ad D. tit. de A. vel O. H. §. 9. p. 366.*

§. XXIII.

Sunt hi præcipui quos modo proposuimus ca- ^{Hereditatis aditio cur per alium celebrari olim non potuerit?} sus, hunc in finem a nobis allati, ut inde probatum iremus, haud potuisse olim hereditatis aditionem per alium celebrari. HOTTOMANNVS *responsion. amicabil. II, 34.*

D 3

Quo

Ratio I.

Quo facto demum necesse erit ut in ipsas legum rationes, ex quibus ab aditione tertius exclusus fuerit, inquiremus. Huc referre et primo loco iam nominare placet illud vulgatum, sed in ipsis legibus romanis satis fundatum axioma, nempe *facti esse aditionem*. HOTTOMANNVS in *quest. illustr. qu. 41. p. 382*. Nam intelligenda sunt hæc nonnisi de ipso heredis facto, quod eo minus olim abesse poterat ab aditione, quo arctiori nexu hæc cum persona heredis coniuncta erat, ita ut licet hereditas in ipso aditionis momento ab herede ad aliam personam certo esset transiura: *l. 79. D. de A. vel O. H.* factum tamen heredis instituti (qui nunquam talis esse desinebat, cum hereditas ossibus adeuntis inhæreret, *argum. l. 3. et 8. D. de vulg. et pupill. substit.*) in adeunda hereditate omnino requireretur. HOTTOMANNVS in *quest. illustr. qu. 41. p. 317. seqq.* Et ex eadem causa feminae, pupilli et minores instituti cum creatione ut ipsi adirent legibus romanis compellebantur, tutoribus ac curatoribus eorum ab aditionis negotio omnino exclusis. Nec obstat, quod ipsa hereditas in iure consistat per *l. 1. D. de D. R.* nam quid impedit, quo minus hoc ius facto quodam, et quod aditione fieri solet, acquiri possit?

§. XXIV.

Ratio II.

Aditionem nonnisi ex *certa scientia* fieri olim potuisse, ex ipsis legibus romanis probe ostendit HUBERVS tum in *prælect. ad l. tit. de heredum qualitat. et differ. §. 16.* tum etiam in *prælect. ad D. tit. de A. vel O. H. §. 6.* indeque simul iure suo deduxit ibidem atque probavit necessitatem, quæ incubuisset olim heredi hereditatem in propria persona, non per alium adeundi. Nam cum certum sit in totum omnia, quæ animi destinatione agenda

genda sunt, non nisi vera et certa scientia perfici posse; et adhuc magis necesse videbatur esse, ut heres adire volens certo sciret, vtrum hereditas pure an vero sub conditione, vtrum ab intestato an ex testamento, et hic rursus num cum cretione, an sine hac delata fuisset? *l. 19. et 93. D. d. A. vel O. H.* Vnde et in *vulgari cretione* heredes sub hac formula instituti leguntur: INTRA CENTVM MIES; QUIBVS SCIENS, POTVERISQVE, CERTITO. Et ex eadem causa PAVLVS *sentent. V. 12, 9. in f. p. 480.* voluntatem heredis instituti in adeundis vel repudiandis hereditatibus necessario explorandam esse ait, idem adhuc affirmante ICRO *l. 2. D. de offic. procur. casar. vel rational.* Quomodo autem fieri poterit, ut quis voluntatem suam declaret, si conditionem suam ignorat, ideoque et animum heredis induere nequit. Ut itaque mirum esse nemini debeat dum videt, infantes, furiosos aliasque iis similes personas, quippe et scientia et intelligendi quid facultate plane destitutos, neque ob id animum heredis induere ac praeferre valentes, ab omni additione, siue hac fieret cernendo, siue pro herede gerendo legibus arceri. Inde etiam, quod certitudo in additione, tanquam actu legitimo, omnino requireretur, factum fuisse existimamus, quod prohibiti olim fuerint adire hereditatem liberi eius qui in captiuitate tenebatur. De quo vide pluribus ELB. LEONINVM in *emendat. siue obseruat. H. 6, 7. et seq.* FRANC. DVARENVM in *comment. ad D. tit. de A. vel O. H. c. 2. p. 437.* HVGON. DONELLVM VII, 6. in *f. et c. 9. p. 302. seqq. it. IX, 11. in f. FR. CONNANVM in comment. iur. civ. III, 7, 6. p. 214.* et IO. VOETIVM in *comment. ad D. ad tit. de A. vel O. H. §. 18. p. 370.*

§. XXV.

Nouam iam rationem suppeditare videtur ICtus Ratio III. *l. 8.*

l. 8. pr. D. de A. vel O. H. More, inquit, nostræ civitatis (h. e. iure civili l. 43. D. de obligat.) neque pupillus, neque pupilla sine tutoris autoritate obligari possunt. Optime hæc illustrari possunt exemplo pupilli, qui sine autoritate tutoris hereditatem adire haud valebat, quoniam se haud poterat obligare. Hinc regula: Quicumque se obligare non potest, ille nec hereditatem potest adire. Ex quo tamen minime sequitur, tutori nomine pupilli aditionem peragere necesse ob id fuisse, nam quænam obstiterint ipsi in aditionis negotio pupilli loco suscipiendo peragendoque, ex iis quæ supra hanc in rem fuerunt allata factis intelligere cuique licebit. Interim tamen cum regula modo proposita, quod ipsi fateri necesse habemus, non omnes in superioribus enarratos casus exhauriat, iam de alia et magis stringente ratione nos solitos esse oportebit, nec aliunde quam ex ipsis antiquitatis romanis petenda.

Ratio IV.

§. XXVI.

Eam fuisse constat actuum legitimorum iure romano conditionem, ut celebraturi illos præsentibus omnino esse debuerint. *l. 123. de R. J.* Iam cum certum sit expeditumque, actibus legitimis aditionem siue cretionem annumeratam fuisse; nec difficile iam erit iudicare de causa ob quam, ut per alium adiretur hereditas, noluerunt leges romanæ. FR. RAGVELLVS in *comment. ad decis. Justin. ad l. ult. §. 3. C. de curat. furios. p. 380.* IAC. CUIACIUS *obseru. iur. rom. XV, 16. p. 363. seq.* PET. FABER *semestr. II, 22. p. 347.* et IOSEPH. AVERNIVS *interpret. iuris I, 12, 7. p. 148. seq.* Solus fere est M. LYCKLAMA A NYHOLT, qui *membran. l. III, eclog. XII.* rationem hanc ab actibus legitimis desumptam reiicit, aliamque in eius locum substituit, petitam

tam ex l. 54. D. de acquir. rer. dom. sed vtrumque frustra fieri ab illo quis non videt? Offert se nobis hic amplissimus de actibus legitimis dicendi campus, in quo etiam excurrere paululum vel ideo necesse erit, cum diligens eorum contemplatio ad id nobis proficit, vt feliciori demum successu illam quaestionem, in qua quaeritur: *vtum hereditatis aditio sit actus legitimus, an vero legis actio?* eruere queamus. Nam, totius controuersiae decisionem a sufficienti actuum legitimorum et legis actionum cognitione dependere, ex sequentibus omnibus erit manifestum, vbi operam imprimis dabimus, vt tam legis actionum quam actuum legitimorum naturam ac proprietatem probe explicemus.

An hereditatis aditio fuerit actus legitimus, an vero legis actio?

§. XXVII.

Duplicis erant generis apud Romanos *legis actiones*, quippe modo in *significatione latiori*, modo *angustiori* ab iisdem acceptae. Nam sicuti verba *to lege agere*, si generaliter sumuntur, quam latissime patent: ira et Romani istis comprehendebant non solum omnes actiones, quibus ius nostrum persequimur, (quo sensu *lege agere* idem est ac ex iure legibus constituto agere) sed et ceteros actus, qui in iudiciorum ordine interuenire solent. BARNAB. ERISONIVS *select.* ex iur. ciu. antiquit. IV, 2. GVIL. BVDDÆVS *annotat. in D. ad l. 4. de adopt. p. 194.* et M. LYCKLAMA A NYHOLT *d. l. lib. IV. eclog. 13. et 14.* Vt itaque hac ratione omnes actores, rei, lictores, apparitores, ceterique omnes, quorum opera in iudiciis versabatur, *lege agere* dicerentur. Imo non tantum in iudiciis lege agebatur, sed et extra iudicium lege agi poterat, intellige in negotiis iurisdictionis voluntariae, vt in manumissione vindicta, aliisque quae a iudiciis multum differebant, probe hoc obseruan-

Legis actiones romano iure aliter sunt in sensu latiori,

aliae in sensu
angustiori.

te SCHVLTINGIO *in notis ad CAIUM institut. II, l. p. 85. §. 9.* it. ad VLPIANI *fragm. II, 24. et 27. p. 602, 603.* Sed fuisse adhuc Romanis aliam legis actionum speciem, et a priori iamque allata diuersam, non obscure CAIVS et VLPIANVS *dd. II.* innuunt, et multo melius adhuc exprimit *l. 2. §. 6. D. de O. I.* vbi TRIBONIANVS legitimas actiones, id est *legis actiones*, describit, quod fuerint *actiones ex legibus et quidem XII. tabularum composita*, quibus inter se homines disceptarunt, et quas actiones, ne populus prout vellet constitueret, certas solennesque esse voluerint *7 Cti.* His verbis adhuc iungenda erit sententia IAC. REYARDI *in commentar. ad tit. D. de R. I. ad l. 123. p. 371.* et CAR. SIGONII *de iure antiquo ciuium rom. etc. I, 7. p. 361.* quibus lege agere nihil aliud est quam *ex lege et secundum leges agere, legibus interrogare, atque ex iure agere, ac id quod per leges constitutum in iure persequi.* Vnde stricte sumptas legis actiones recte iam definimus, quod fuerint *solemnitates, consistentes ex certis ritibus verborumque formulis ex lege descendentibus.* vide de his IAC. GOTHOFREDVM *in comment. ad C. Tb. tom. I. p. 94. et tom. II. p. 600. et 612.* GRAVINAM *d. l. I, 33. p. 51. it. II, 80. p. 441. seqq.* et SIGONIVM *d. l. I, 9. II, 13. et seqq.*

§. XXVIII.

Actuum legitimum apud Romanos indoles et natura.

Transire placet ad *actus*, quos Romani *legitimos* nominabant. Proprium ipsis erat, vt 1) fierent solenniter, 2) nec diem nec conditionem sua natura admitterent 3) vno actu nec 4) iterato fierent. Denique, 5) et quod in primis meditationibus nostris lucem accendit, vt requirerent praesentiam personarum. BARN. BRISONIVS *antiquit. d. l. III, 20. p. 76.* IAC. REYARDVS *de autorit. prudent. II, p. 952. seqq.* ELBERTVS LEONIVS

NVS *in emendation. etc. II, 17, 1. 3. et 6. seq.* et GRAVINA
d. l. 11, 80. p. 442. seqq. Quæ omnia et in legis actio-
 nibus speciatim acceptis obseruata fuisse cum certum o-
 mnino sit, sane dicendum erit, frustra actus legitimos
 ab illis distingui, quippe nomine tantum a se inuicem
 diuersos. Hinc et actus legitimi non nisi apud illos ma-
 gistratus explicari poterant, quibus legis actio data erat. *l. 1.*
D. de offic. iuridic. Alexandr. l. 4. D. de adopt. l. 3. D. de offic.
Procon. Ut itaque et definitio illa, quam de legis actio-
 nibus in fine §. *praced.* ex GRAVINA dedimus, ad a-
 ctus legitimos omnino pertineat, iamque a nobis ad e-
 osdem iure possit applicari. Eiusdem sententiæ sunt RÆ-
 VARDVS *c. l. et ad l. 77. d. R. f. p. 295. it. in comment. ad*
LL. XII. tab. c. 16. p. 80. et IOSEPH. AVERANIUS *d. l. 1,*
12, 7. et 8. p. 148. seqq. Verum de legis actionibus latis-
 sine sumtis, quarum indolem sub initium statim §. 25.
 ex ipsis iuris romani fontibus exposuimus, quid dicen-
 dum erit? Mihi sane, ut vera fatear, hæc a legitimis
 actibus non aliter atque *genus* et *species* differre viden-
 tur. Nam omnis peragens actum legitimum, ex le-
 ge quidem agebat, non viceuersa is semper actum le-
 gitimum celebrasse dici poterat, qui ex lege agebat.
 Neque etiam ab iis dissentio, qui forte volunt, istas le-
 gis actiones improprie ita dictas, et in quibus verus et
 genuinus legis actionum significatus nimium extenditur,
 huc plane non pertinere. Hinc et iisdem diutius nunc
 inherere sponte superfedeo, cum mihi ostendisse suffi-
 ciat, haud quicquam a legitimis actibus differre legis actio-
 nes, in vero et proprio significato acceptas. vide IAC.
 REWARDVM *c. l. et GRAVINAM c. l. I, 33. p. 51. et II, 80.*
p. 443. seqq. Dissentit in hoc celeberrimus ille ICTUS, FR. HOT-
 TOMANNVS, tum in *responsis amicabil. I, 30. p. 189.* tum in

Legis actione-
 speciatim ac-
 ceptæ non dif-
 ferunt ab acti-
 bus legitimis.

Legis actiones
 latissime sum-
 tæ an sint di-
 uerse ab acti-
 bus legitimis?

Hottomanno,
 actus legiti-
 quasi,

mos a legis actionibus distinguenti, respondetur. *quæst. illustr. qu. 34. p. 226. seqq.* itemque doctissimus GUILIELMVS BUDDÆVS in *annotat. ad D. l. 4. de adopt. p. 194.* in diuersa hic abit, actus legitimos a legis actionibus uterque distinguentes. Inprimis vero HOTTOMANNVS *dd. ll.* multas differentias inter legis actiones et actus legitimos in medium proferre laborat, nec his, sed illis potius hereditatis aditionem accensendam esse purat, cui tamen se in hoc opposuit, nec frustra, GRAVINA *d. l. vbi simul ea,* quæ in contrarium HOTTOMANNVS affert, ex ipsis iuris civilis fontibus emendantur atque corriguntur. Mea sane sententia minus recte de legis actionibus sensisse videtur HOTTOMANNVS, quippe in formulis tantum herens, et ab his solis definiens illas, quod fuerint *formule rerum, tum a magistratu, tum a priuatis instituendarum.* Hinc et idem, sed aequè falso, *c. l.* sibi persuasum habet, genus constituere actus legitimos, sub quibus legis actiones, ut species, comprehenderentur. Ex quibus omnibus, inprimis si hæc cum iis, quæ *supra §. 27.* de legis actionum romanarum natura disseruimus, conferantur, satis patebit cuique, neque verum, neque sufficientem de legis actionibus conceptum, quod pace tanti viri adserere liceat, habuisse HOTTOMANNVM.

§. XXIX.

Hereditatis aditio est tam actus legitimus, quam legis actio.

Cum itaque ex antea deductis certum sit exploratumque, actus legitimus cum legis actionibus proprie sic dictis fuisse eosdem; facile nunc demum erit respondere ad quæstionem, *supra §. 26.* propositam, et in qua quærebarur: *Vtrum hereditatis aditio sit actus legitimus, an vero legis actio?* Mihi profecto nihil obstat quo minus vtrumque de illa iam affirmare, et hinc hereditatis aditionem tam actibus legitimis, quam legis actionibus annumerare queam. Hæc si forte dubia videntur cuiquam, is repetat velim ea quæ in initio

nitio dissertationis de natura cretionis, aditionis negotio olim adscriptæ, prolixè fati differimus. Quodsi fecerit, ibique dicta de cretione ad actus legitimos, de quorum requisitis §. 28. præcedente fuit actum, diligenter examinarit, non habebit forte de quo amplius dubitare possit. Id quod vero maximum est, nec tunc porro ignorabit idem causam, ob quam nemini fuit datum antea per alium celebrandi aditionem, maxime cum intelligat, actibus (*) legitimis hanc fuisse annumeratam, quorum hæc erat conditio, ut per alium fieri nullo modo possent. Hoc vero ut in præsentem irem demonstratum, ad id ex promisso tenebar. PETR. FABER *se-
mestr. 11, 22. p. 347. et 364.* IAC. CUVIACVS *obseru. l. C.
XV, 16. p. 363. seq.* et AVERANIVS *d. l. l. 12, 7. p. 148.*

(*) Vnde *lege agere* olim dicebantur heredes, qui cernendo adibant hereditatem.

§. XXX.

Quæ in superioribus de cretione siue aditione, eius-
que quoad tertium prohibitionem apud Romanos tum
ex ipsis legum fontibus, tum et scriptorum antiquorum
testimoniis fuerunt allata, non nisi ad ius antiquum per-
tinent, quod tamen ignorare nefas merito habetur. Est
hoc idem ius *scrupulosa illa solennitas et commentum*, ut
verbis l. Ci l. l. et 8. in f. C. Theod. de bonis matern. utar,
quod successu temporis Imperatores certis in casibus pri-
mo, dein vero in totum abrogatum esse voluerunt. Ini-
tium fecit CONSTANTINVS M. qui, duritiam iuris ve-
teris emolliturus, maternas hereditates filio familias de-
latas a cretione l. l. C. Theod. de matern. bonis, exce-
pit. Cesset itaque, ait, in maternis dum taxat suc-
cessionibus commentum cretionis; et res qua ex matris
successione fuerint ad filios deuoluta ita sint in parentum po-
testa-

De cretione
abroganda fo-
liciti existunt
Crescens.

Initium fecit
Constantinus
Magnus.

testate atque domino, ut fruendi pontificium (ius, potestatem, facultatem) habeant, alienandi eis licentia derogetur. Nam maternum patrimonium, quod filiis in potestate constitutis obuenerit, cum patre mortuo sui iuris fuerint, præcipuum habere eos, et sine cuiusquam consortio placuit. adde l. 2. cod. vbi GOTHOFREDVS verba, interposita cretione, recte interpretatur seposita, semota cretione.

§. XXXI.

Successio filiorum in hereditatibus maternis alia erat ex iure antiquo,

alia est ex iure recentiori.

A cretione solennitate filios, hereditates maternas adire volentes, primum liberasse CONSTANTINVM, probat l. c. 1 C. Th. de B. M. Ad quam legem eo melius intelligendam paucis hic notare placet, iure veteri, hoc est ante Imperatorem CONSTANTINVM M, materna maternique generis bona, filiis in potestate positis delata, pleno iure statim patri fuisse acquisita, ita ut vi huius pleni domini nec alienare illa idem potuerit prohiberi. Vnde et cretione hac in re olim opus esse videbatur, siquidem in his bonis extraneus erat pater, et, filii persona subducta, patris tantum, cui successionis emolumentum quærebatur, persona veniebat inspicienda. Verum christianorum Imperatorum, CONSTANTINI M. imprimis constitutionibus ius istud accisum fuit atque immutatum. Ademitenim CONSTANTINVS M. in maternis bonis, ad filios in potestate positos deuolutis, patribus proprietatis ius, atque adeo cretione necessitatem in his simul remisit. l. 1, 2. et 3. b. t. A quo temporis proprietas in bonis maternis ad liberos pertinere cepit, ita ut hi ea bona mortuo patre præcipua haberent, et a patre alienata, nulla præscriptione obstante, vindicare possent, relicto solum patribus in iisdem bonis usus-fructus iure et dominio possessionis, quamdiu nempe liberos in potestate retinerent, neque iis superducerent nouer.

noueram. Nam hoc ultimo casu, ut patres usufructum tantum usque ad maiorem filiorum aetatem, non ultra, obtinerent, iussit CONSTANTINVS M. Quodsi vero patres filios post delata his bona materna essent emancipaturi; tunc voluit idem, ut non usufructum, verum trientem bonorum matrum pleno proprietatis iure, quasi pro praemio libertatis et emancipationis, patres consequerentur. *l. 1. et 2. b. t.* Hæc in bonis duntaxat maternis ita obseruari constituit CONSTANTINVS, in ceteris antiquo iure seruato, sic ut aui materni, ulteriusque materni generis bona, filiis in potestate positis delata, ad patrem pleno iure adhuc illo tempore pertinuerint, atque adeo filiis necessaria fuerit in iis amplectendis solennitas cretionis. Testatur de hoc *l. 5. h. t.* ubi CONSTANTINVS ita de eiusmodi bonis disposuisse legitur: *si vero, inquit, filius familias ab auo suo materno heres ostenditur institutus, patre cernere iubente, filioque cernente, persona filii media hereditas peruenit ad patrem.* Verum et hoc postea immutatum iussit GRATIANVM et VALENTINIANVM, Cæsares, ex *l. 6. eodem* constat, qua nempe statutum est, ut et materni generis successio, (aui nempe et proaui materni, auia, proauiaque maternæ) filiis in potestate patris positis delata, usufructus tantum titulo ad patres abhinc pertineret, adempto his prorsus iure obligandi ea vel alienandi. Quod et confirmatum post hæc fuit ab HONORIO, et dein ARCADIO *l. 7. et 8. cod.*

§. XXXII.

Inprimis autem CONSTANTINVS id operam dedit, ut à commento cretionis filios familias omnino liberaret. De quo optime constat ex eiusdem *l. 4. C. Th. de matern. bonis*, in qua filios familias cretionis necessitatem

Constantinum M, in abroganda cretionis quoad filios solennitate, secutus est in Constantius.

Idem dein fe-
cit Arcadius.

in omnibus hereditatibus ipsi delatis remittit. *Cretionis*, inquit, obseruantiam precipimus remoueri, per quam filii patri potestati subiecti res ex materna hereditate, vel ex diuersis successioneibus, ad se deuolutas, antebac his in quorum potestate fuerant acquirebant. Confirmasse hæc legitur **ARCADIUS l. 8. eod.** vbi: *Cretionum autem scrupulosam solemnitatem, siue materna filiosfamilias, siue alia quædam, deseratur hereditas, hac lege emendari penitus amputarique decernimus.* Concessum simul fuit hac lege patri, vt, si filio ipsius infanti hereditatem sub cretione deferri contingeret, is aut bonorum possessionem implorare, aut qualibet actis testatione successione amplecti posset. Quo ipso et illa, quæ ex veteri iure fluebat conclusio, quod nempe filiosfamilias infans hereditates sub cretione delatas ad patrem transmittere non posset, non tam expresse quam per indirectum fuit abrogata. Quippe usu hucusque receptum fuerat inter Romanos, vt, decedente intra septimum annum infante sub cretione ab extraneo instituto, nihil ad parentem transmitteret ille, quippe ob ætatem cernendi hereditatem, id est pronunciandi solennia cretione verba, impeditus. Et hæc quidem in patribus ita obtinuerunt, nam matres delatam filio infanti hereditatem, etsi creta hæc ab eo non fuisset, nihilominus filio moriente consequentur. *l. 1. C. ad SCtum Tertull.* Verum primus fuit **VALENTINIANVS III, Cæsar**, qui eiusdem cum matre iuris et participes esse voluit patres, quippe *l. vn. C. Th. de cretioneibus* sanciendo, vt pater etiam infantis filii successione, siue ille matre eius moriente adeunda hereditatis, vel petende bonorum possessionis fuerit executus officium, siue ista neglexerit, (modo tamen hoc casu qualicumque indicio hereditatis nomine adeunda infans pro herede se gesserit, *l. 2. C. Th. de legi-*

III. Constitutio

tim. heredit.) morienti filio infanti in qualibet ætate sine ambiguitate succedat. Quo iplo demum patris et matris, item ætatis filii distinctio fuit sublata, adde l. 7. §. 1. de B. P. et l. 3. C. qui admitti ad B. P. etc.

§. XXXIII.

Non itaque omnem cretionis solennitatem, et in omnibus heredibus, quod tamen credere nos TRIBONIANVS in l. 17. C. de iure delib. iubet, ARCADIVS lege illa §. C. Tb. de bonis matern. remisit, maxime cum tale quid ex eadem nullo modo evinci atque probari queat. Potius ex utriusque legis collatione patebit cuique, retulisse tantum TRIBONIANVM in c. l. 17. pauca quædam verba ex constitutione ARCADII, quæ vnice tamen de hereditate a filiofamilias acquirenda agit, et generalem posuisse regulam, quasi ius cretionis omne sua iam ætate ARCADIVS iuisset sublatum. Ita et idem TRIBONIANVS in l. 7. C. eod. reliquit tantum illa: *pro herede gereret, cum tamen in l. 2. C. Hermogen. de succession. inveniatur scriptum: cerneret vel pro herede gereret.* Forte tamen hæc ideo fecit TRIBONIANVS, quod IVSTINIANVS ævo illam scrupulositatem iam exoleuisse sciebat. vide IAC. GOTHOFREDVM in comment. ad c. l. 8. p. 662. et SCHVLTINGIVM in iurispr. ante Instin. p. 644. Hinc potius IVSTINIANVS, Cæsar, primus erit nominandus, qui omnem cretionis usum et in totum generali quadam sanctione l. 17. C. de iure deliber. prohibuit, inque successionibus illam exulare fecit. Meretur res vt adscribantur tam celebris constitutionis memorabilia verba. *Cretionum scrupulosam solennitatem hac lege penitus amputari decernimus.* Quibus verbis optime respondent alia in l. 9. C. qui admitt. ad B. P. ibi: *Vt verborum*

Notatur Tribonianus.

Omnem denique cretionis usum sustulit Iustinianus, et quidem partim directis,

F

inani-

partim per in-
directum.

manum excludimus captiones: Ita hoc obseruari decernimus, ut apud quemlibet iudicem, vel etiam apud Duumuiros quascunque testatio amplectenda hereditatis ostendatur. Nec parum sane, licet per indirectum, usus cretionis tam frequentis antea eo fuit imminutus, vbi demum in heredum vtilitatem a IUSTINIANO tum deliberandi ius l. 19. C. de iure deliberandi, tum et beneficium inuentarii l. 22. C. eod. et Nou. 1. c. 2. fuit introductum. Nam inuentario ita confecto ab herede, vel deliberandi spatium ipsi concesso, hereditatem etiam adiisse heres hodie existimatur, ita vt si etiam intra spatium deliberandi mori dein forte heredem contingat: is tamen nihilominus hereditatem ad heredes suos transmisisse dicatur. l. c. 19. et 22. adde FR. DVARENVM disput. anniuersar. II, 41. p. 1074. et FR. RAGVELLVM ad decis. Justin. l. vlt. C. de iure deliber. p. 474. seq.

§. XXXIV.

Leges præcipuæ, hoc ipso simul abrogatæ, recensentur.

Sublata igitur a IUSTINIANO scrupulosa cretionis solennitate, qua sola tertius ab aditione hereditatis antea excludebatur; et liberum abhinc esse cepit cuique, num ipse an per alium potius, item quibuscunque verbis hereditatem ab extraneo sibi delatam adire vellet, inde iam nemini non intelligere licet, fieri sane aliter haud potuisse, quam vt hoc ipso simul tot leges atque constitutiones, quæ antiquum de cretione siue aditione ius continent, saltem ex eodem fonte promanarunt, et iuri nostro Iustiniano deinde fuerunt insertæ, omnem plane vim atque effectum amitterent, iuxta vulgatum illud: cessante ratione legis, cessat et ipsa lex. Ita pro sublatis merito habentur leges, nempe l. 63. D. de A. vel O. H. et l. 7. §. 3. C. de curatore furiosi et prodigi, quibus furioso

rioso sub cretione instituto, ne vel ipse vel per alium a-
 diret, ex rationibus *supra* §. a nobis explicatis omni-
 no interdiceretur. Nam ubi semel placuit IUSTINIA-
 NO, vt *l. 17. C. de iure delib.* omnem cretioneis vsum in-
 posterum auferret, et permisisse simul idem furioso
 adeundi per alium hereditatem recte censetur, quod
 ne et antea fieret, illud *cretioneis commentum* vnice
 obstabat. Et ex eodem, quod in *c. l. 17.* haud fru-
 stra posuimus, fundamento nonnisi abrogata dici
 poterit *l. 90. pr. D. de A. vel O. H.* vi cuius antea omnis
 procurator, tanquam tertius, a cretioneis siue additionis
 negotio (*vide supra* §. 15.) excludebatur; quo magis con-
 fiat inter omnes, moribus nostris hereditatem per pro-
 curatorem adire neminem amplius prohiberi. Potius
 omnis hodie, qui alteri mandatum dat de adeunda here-
 ditate, hoc ipso etiam adiisse eam sibi que acquisiuisse
 recte existimatur. IOS. AVERANIVS *d. l. 1, 12, 13. p.*
171. Huc denique et maiore ex parte referri debet *l. 18.*
C. de iure delib. quippe cuius §. 2. tutori quidem pote-
 stas datur pupilli nomine, quod antea (*vide supra* §. 16.)
 ipsi minus licebat, adire hereditatem, vt multa tamen ei-
 dem constitutioni §. 4. in primis, simul immisceantur, quæ
 non nisi, si probe examinentur, conclusiones sunt ex iu-
 re veteri depromptæ. Has tollere omnino necesse erit,
 ne forte, si cum iure nouiori simul retineantur, contra-
 dictiones, quæ in iurisprudencia omnino vitandæ sunt,
 inde enascantur.

§. XXXV.

Ex quo autem semel solennis illa aditio a IUSTI- Subiatio cre-
 F 2 NIA. tionis solennæ

ritu simplex
aditio, qua
utimur hodie,
remanfit.

NIANO dissoluta fuit, *simplex aditio* quæ et *agnitionis* nomine venit, in successione in posterum obtinere cepit. De qua hic obseruare liceat, ab ARCADIO et HONORIO, Cæsaribus, *l. 8. C. Tb. de bonis matern.* hanc primum inuentam, neque initio vniuersalem fuisse, sed pertinuisse tantum ad eum casum, quo filiis hereditates maternæ fuerant delatæ. Vt autem *simplex* appellaretur, hæc subest causa, quia *qualicumque iudicio*, id est *citra testationem solemnem*, quod aliquando requirebatur *l. 8. C. Tb. de bonis maternis*, celebrabatur. *L. vñ. C. Tb. de cretion. vel B. P.* Id vero probe et vtiliter, licet tantum in bonorum maternorum successione filiisfamilias delata, ab HONORIO et ARCADIO constitutum fuisse intelligens IVSTINIANVS, inde motus videtur, vt omnibus dein heredibus extraneis *§. vl. l. de hered. qual. et differ.* permitteret licentiam vtendi, si vellent, hæc simplici aditione. *Extraneus*, inquit, *heres testamento institutus, aut ab intestato ad legitimam hereditatem vocatus, potest pro herede gerere, id est, vt heres administrare, agere seu tractare, aut etiam nuda voluntate hereditatem suscipere et ita heres fieri.* et paulo post: *Quemadmodum autem nuda voluntate extraneus heres fit, dicendo hereditatem se admittere: ita etiam contraria responsione statim ab hereditate repellitur, dicendo se non admittere hereditatem.* Et cum ab hoc tempore vsus aditionis simplicis magis quam antea frequens esse ceperit, sæpeque omnibus extiterit communis; dicendum omnino erit, illam in locum solennis olim aditionis, sed a IVSTINIANO dein abrogatæ, successisse, nec quidquam de hac, nisi adeundi verbum, nobis remansisse. Quæ modo dicta a nobis si combinentur cum iis, quæ supra (§. 33.) tum de *inuentariis*

...
...

con

conficiendi *beneficio*, tum etiam *iuris deliberandi spatio*,
quod utrumque in heredum vtilitatem IVSTINIANVS
demum introduxit, breuiter sunt adducta; inde certo
constabit de triplici modo, secundum quem nostra æta-
te adiri hereditates possunt. Ego vero, temporis inpr-
mis rationem habens, hic demum subsisto, cum mihi
sufficiat probasse, NON NVDA SOLVM VOLVNTATE
ET QVIBVSCVNQVE VERBIS DECLARATA, SED ET
PER ALIVM VEL TERTIVM HODIE ADIRE
HEREDITATEM NEMINEM AMPLIVS
PROHIBERI.

Triplici hodie
modo heredi-
tates adiri
possunt.

F I N I S.

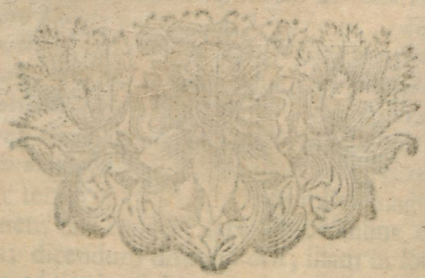

DE ADITIONE HEREDITATIS PER ALIUM. 45

conferendi dicitur, cum eadem non deficiente factis
quod utrumque in heredem velintem IUSTINIANUS
demum introduxit, prout in hoc adnotat; inde certio
confabre de iudiciali modo, servandum quod in his
to ad hunc hereditatem possunt. Ego vero, temporis in
his rationem habens hic demum subdit, cum iudiciali
iudiciali pro posse, non modo solum voluntate
ET QUIBECUNQUE VARIIS DECLARATA, SED ET
PER ALIUM VEL TESTIM HODIE ADIRE
HEREDITATEM NEMINEM AMITTE
PROHIBERE.

Tislin hodie
modo heredi-
tatem sicut
possunt.

F I N I S

2

A

p. 499

M

C

FF

ULB Halle
005 611 202

3

1790 2436
Q. D. B. V.
DISSERTATIO IVRIDICA

DE
**ADDITIONE
HEREDITATIS**

PER
ALIVM

QUAM
BENEVOLO CONSENSU
ILLVSTRIS IVRECONSVLTORVM ORDINIS
PRÆSIDE
**CONRADO FRIDERICO
REINHARDO**
PHIL. ET I. V. DOCTORE

PVBLICO EXAMINI SVBIICIET
FRIDERIC. AVGVSTVS REICHHELM
HALA-MAGDEBVRGICVS
PHIL. ET IVR. CVLTOR.

D. XXVII. NOVEMBR. CLO MDCCXX.
H. L. Q. C.

HALÆ MAGDEBVRGICÆ,
TYPIS CHRISTOPHORI SALFELDII VIDVÆ: